

KIVI KUIN KORU (25)

<https://urly.fi/1Czl>

Ekaterina Ivanova

Siellä se taas kulkee, tonkii maata lapio kourasaan. Sen kuulee telttakankaan läpi. Sanottiin sille Mäkelän kanssa, että kyllä me tästä kohta noustaan. Mutta nämä varhaiset aamut ovat myrkyä. Kun tekisi mieli vain nukkua ja yrittää karkottaa päästään räjähdysten äänet, korvan ohi vinkuvan luodin surinat.

Ei ollut virkannut mitään, antanut vain sellaisen upseerin katseen.

Vänrikki iskee lapion kärkeä kankaiseen maahan ja rinnalla huhkii miehiä niin pitkälle kuin silmä kantaa. Puolustuslinja alkaa täällä Ylijärvelläkin saada hitaasti muotoa. Tai mitä muotoa tuo nyt on – yhtä leveää käytävää ja bulevardia kuin jossakin Helsingissä. Kaverit leukailivat että kohta päästään saatille. Ryssäkö meitä saattelee ja kuka vie ja minne?

Kova on kolina ja kilinä, kun äijät lapioi. Kailosen porukan kanssa rullataan kivenlohkareita. Kesä lämmittää selkää ja hiki kerää paikalle hyttyset ja paarmat. Tästä ei tankki läpiä pääse. Vänrikki seisoo nyt isoimman kiven päällä ja tutkailee ympärilleen. Kyllä me tiedetään mitä se sieltä hakee.

Oli katsokaas yhtenä iltana kertonut meille isästään, jolla oli päähänpintymänä värikäs kivi. Sitä oli vuosia etsinyt ympäri maata. Jotakin oli löytänytkin, mutta ei emäkalliota. Mietittiin Mäkelän kanssa että oikeinko kultaa tässä sodan keskellä lähdetään kaivamaan. Mutta ei kultaa, ei. Kiveä vain.

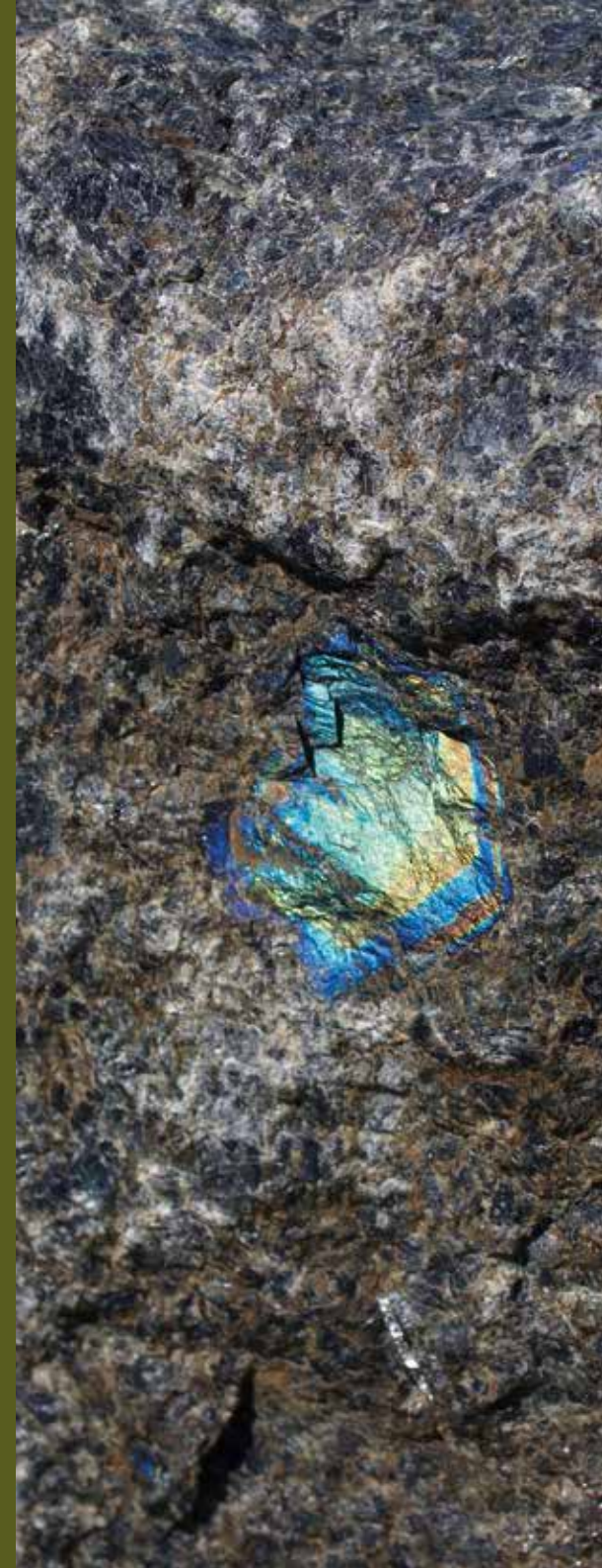
Nyt vänrikki on asettunut polvilleen. Näyttää tutkailevan jotakin kädessään. Pyörittelee ja kohottaa aurinkoon. Hymyilee.

Myöhemmin näyttää löytöään meillekin. Kertoo, että tämä kivi on kuin korttipakka, ja näitä riittää. Selvästi siinä kyllä näkyvät toistensa päällä olevat värikkäät ohuehkot levyt. On sinistä ja vihreää, keltaista ja oranssiin vivahtavaa punaista. Kääntelen kämmeneen sopivaa ihmettä, punnitsen, mittailen ja silmäilen eri puolilta. Kaunis on, kuin koru. Tämän kaiken keskellä ei tuollaista voi ihan nieleksimättä katsella. Vänrikki hymyilee meille silmät kosteina. ■

Pekka Vartiainen

Lappeenrannan lähetyillä Ylämaalla esiintyy laajoilla alueilla poikkeuksellisen värikästä kiveä, jota kutsutaan sen väriiloiston takia spektroliitiksi.

Kiven löysi vänrikki Pekka Laitakari välirauhan aikana kesällä 1940, kun Salpalinjaa rakennettiin puolustuslinjaksi itärajalalle. Laitakarin isä, geologi Aarne Laitakari oli aiemmin etsinyt spektroliitin emäkalliota vuosien ajan eri puolilta Kaakkois-Suomea. Spektroliitin louhinta aloitettiin Ylämaalla 50-luvulla ja ensimmäinen jalokivihimo perustettiin 1973.

STONE LIKE A JEWEL (25)

<https://urly.fi/1Czl>

Ekaterina Ivanova

There he goes again, poking at the ground, spade in hand. We can hear him through the tent canvas. Mäkelä and I said to him that we'll get up in a bit. But these early mornings are deadly. When all you want to do is sleep and try to banish from your head the sounds of explosions, the buzz of a bullet whistling past your ear.

He made no comment, just gave us that officer look.

The second lieutenant hits the dry, solid ground with the tip of his spade, and there are men toiling alongside him as far as the eye can see. The defence line is slowly taking shape also here in Ylijärvi. Or not much of a shape – one broad corridor like in Helsinki or some place. The chaps are quipping that we'll soon get to be escorted. Will the Russkis escort us, and who will lead us and where to?

The chaps are shovelling with much clattering and chinking. We are rolling boulders in Kailonen's gang. The summer is warm on our backs and the sweat brings along the mozzies and horse flies. A tank will not get through here. The second lieutenant is now standing on the biggest rock, surveying the area around him. We know what he is looking for.

You see, one evening he had told us about his father, who was obsessed by a colourful stone. He had been looking for it around the country for years. He had actually found some rocks, but not the parent rock. Mäkelä and I wondered whether we were about to start digging for gold here in the middle of the war. But not gold, no. Just stone.

Now the lieutenant has got down on his knees. Seems to be examining something in his hand. Turns it around and raises it up to the sun. He smiles.

Later he shows his find to us, too. Says that this stone is like a deck of cards, and there is plenty of it. Yes, the colourful sheets on top of one another are clearly visible. There is blue and green, yellow and orangey red. I turn the palm-sized wonder around, weigh it, measure it, and eye it on all sides. So pretty, like a jewel. In the midst of all this, you can't look at something like that without a lump rising in your throat. The officer smiles at us, his eyes moist. ■

Transl. Annira Silver

In Ylämaa near Lappeenranta, there are wide areas where an exceptionally colourful stone occurs, called spectrolite because of its brilliant colours. The stone was discovered by Second Lieutenant Pekka Laitakari during the Interim Peace of the summer 1940, when the Salpalinja defence line was being built on the eastern border. Laitakari's father, the geologist Aarne Laitakari, had been searching for the parent rock of spectrolite in various parts of south-eastern Finland for several years. Spectrolite quarrying began in Ylämaa in the 50s, and the first gemstone workshop was established in 1973.